

בלוג מנהל ספריית הרמב"ם

Feeds: [פוסטים](#) [תגובות](#)

מזבח הדפוס

מרץ 17, 2016 מאת [amhasefer](#) |

"על מזבח הדפוס"

למשמעותו של ביטוי

רשימה לפרשת ויקרא

בשערי ספרים רבים מצויה המליצה, שהספר הובא/הועלה על מזבח הדפוס.

עד כמה מליצה זו נפוצה? הרי לפניכם נתוני שאילתא שהרצתי במאגרי הספרים הדיגיטליים הגדולים: אוצרות התורה ואוצר החכמה.

מילות חיפוש: "מזבח הדפוס"

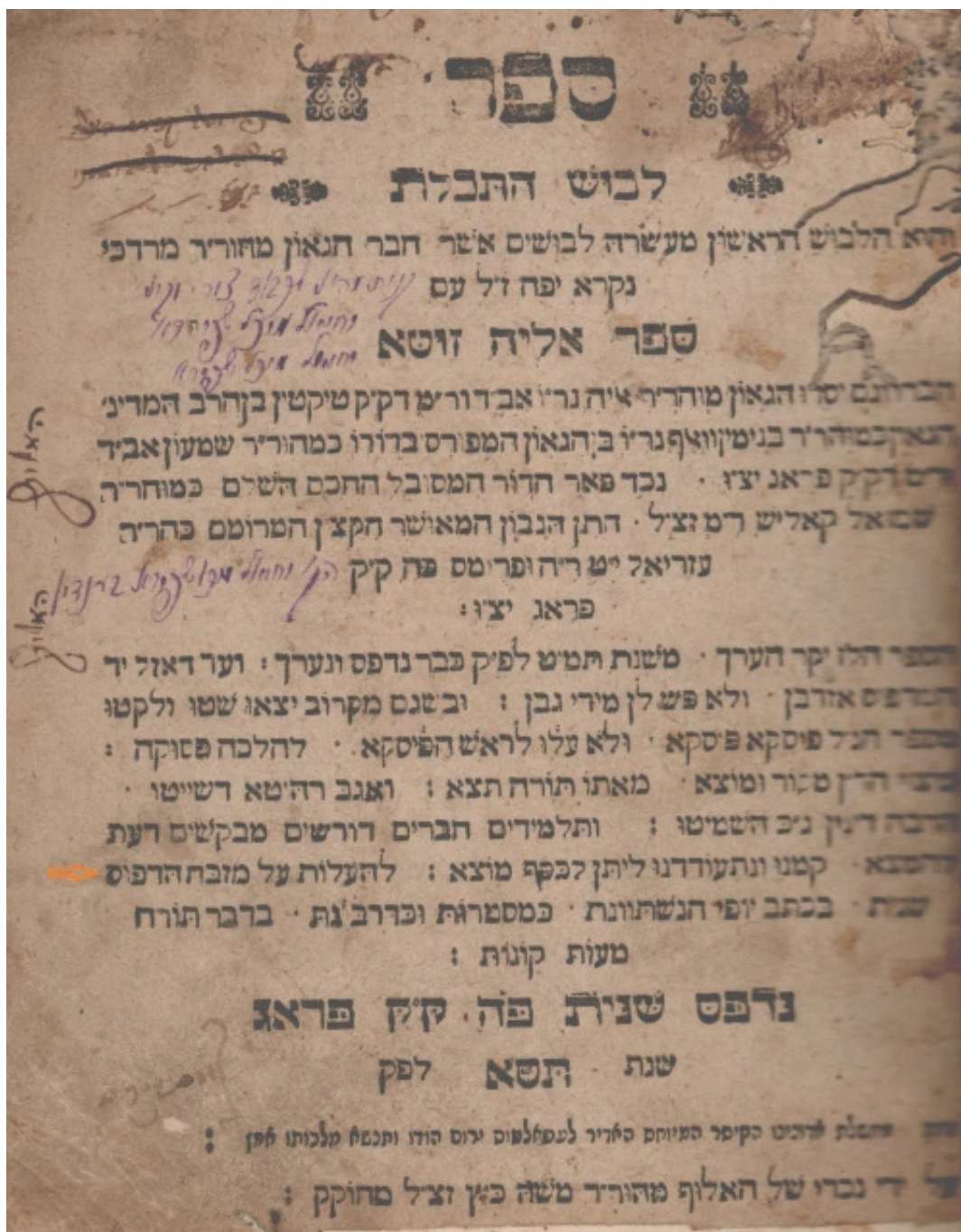
אוצרות התורה: 2316 מופעים בתוך 1292 ספרים

אוצר החכמה: 4064 מופעים בתוך 2934 ספרים.

למרות שכיחותו של הביטוי עדיין משמעותו סתומה.

מה הדמיון בין מכבש הדפוס לכבש המזבח?

מיהו המקריב: מחבר הספר, המוציא לאור או המדפיס?

(<https://amhasefer.files.wordpress.com/2016/02/d79cd791d795d7a92d791.jpg>)

שער ספר לבוש התכלת. פרג תס"א (1701). הביטוי "להעלות על מזבח הדפוס" – מסומן בחץ כתום (בצד שמאל למטה)

מכובדי פרופסור יעקב שפיגל, שכל רז לא אניס ליה, הפנה אותי לעמוד

<https://drive.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNVWd1dmNRTUg3RGc/view?usp=sharing>

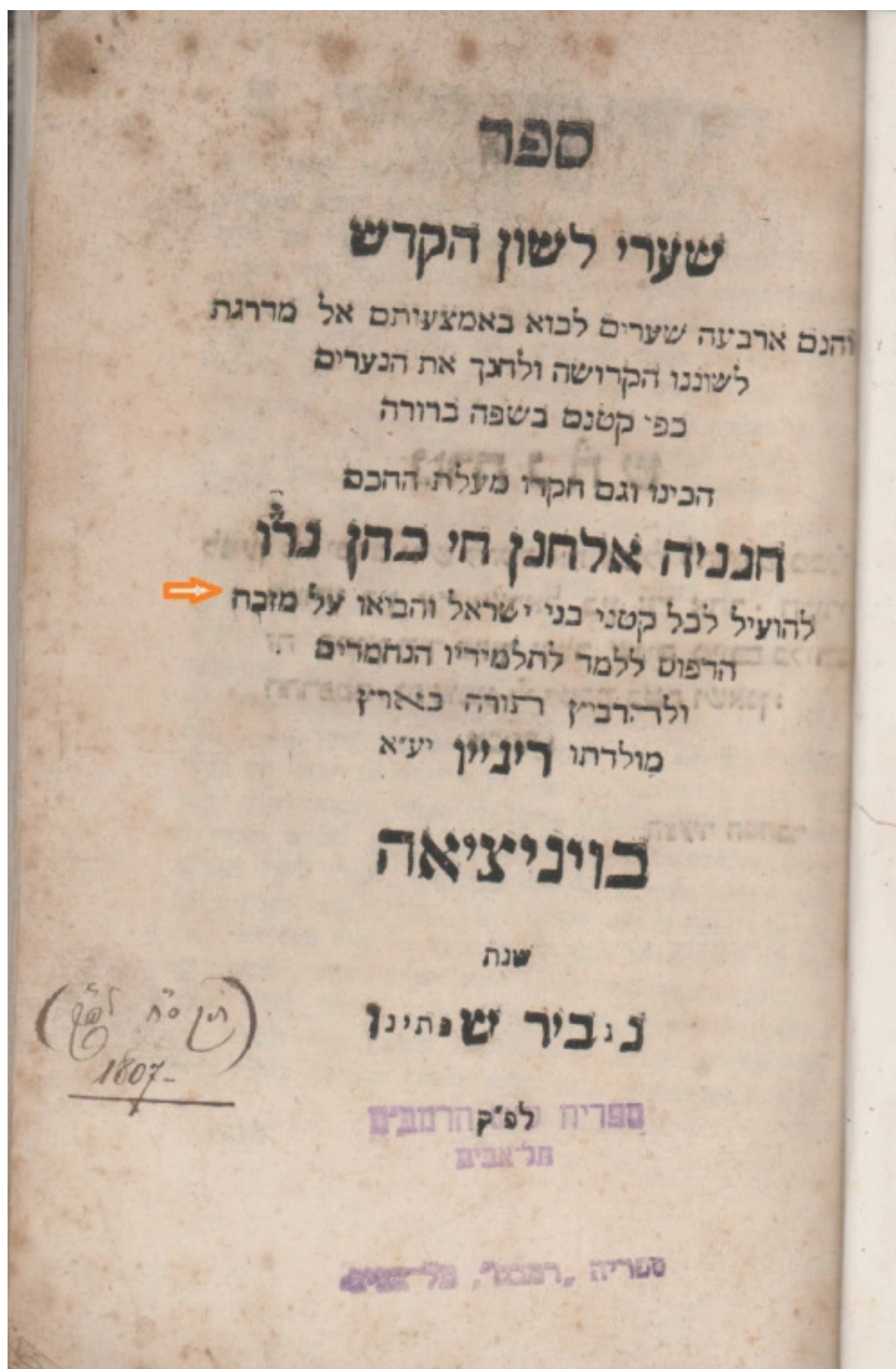
בספרו של שאול חנא קוק "עיונים ומחקרים", ובו רש"ח קוק מסביר את הביטוי ודן בו. ההסבר המקובל הוא שביטוי זה מצטרף לאמירות אחרות על "עבודת הקודש", שבו התייחסו המדפיסים לעבודתם.

בשיטוטי בעקבות שימושים שונים במטבע הלשון "מזבח הדפוס", מצאתי שפרופ' בר אילן במאמרו על "הספר העברי המקוון" (<https://faculty.biu.ac.il/~barilm/articles/publications/publications0060.html>) כתב את המשפט הבא: "...העלאה' על גבי המחשב (המשך ל'העלאה על גבי מזבח הדפוס')."

משפט זה העלה בפני שאלות שאני מבקש לשמוע מה דעתכם עליהן.

האם יש הבדל בין הדפסת ספר לבין העלאתו במדיות דיגיטליות שונות?

האם רק מעשה הדפוס דומה למזבח?

[https://amhasefer.files.wordpress.com/2016/02/d7a9d7a2d7a8d799-d79cd7a9d795d79f-\(d794d7a7d793d7a91d790.jpg](https://amhasefer.files.wordpress.com/2016/02/d7a9d7a2d7a8d799-d79cd7a9d795d79f-(d794d7a7d793d7a91d790.jpg)

שער ספר שערי לשון הקודש. ונציה, תקס"ח (1807). הביטוי "והביאו על מזבח הדפוס" – מסומן בחץ כתום (בצד שמאל באמצע)

במילים אחרות: האם הדמיון להקרבת קרבן על המזבח נובע רק מהשקעת הכספים הדרושים להדפסת ספר, כהרצאת דמים על גבי המזבח?

שבת שלום

אבישי

תגובות

1. משה שוחט הפנה אותי לספר שושנת העמקים לר' אליהו בוחבוט. בפרק העוסק במעלת התומכים בהדפסת ספרים, אות ה (<http://www.hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=50313&pgnum=47>), הובאו בהערה המקורות הבאים:

המסייעים להדפיס את אותם הבירורים למען יעמדו ימים רבים. (ח)
התומך להדפסת ספר, נחשב כמקריב קרבן, ומתכפרים לו עוונותיו.^ט (ט)
במסכת שבת דף ל' ע"א דרשינן: כי טוב יום בחצריך מאלף - טוב לי יום
אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב
לפני על גבי המזבח.^י ושמעינן מינה דחידושי תורה נחשבים יותר מאלף
קרבנות, וגם המדפיס חידושי תורה הוי נטפל לעושה מצוה ושכרו

^א והוא דבר נאה ומתקבל על הדעת עפ"י מימר קדישין דמרן החיד"א בספר ברית עולם על
סי' ס' חקל' (ובספרו פני דוד פרשת אמור, על הפסוק "והקרבתם מנחה חדשה"), משמיה דהגאון
לב אריה האשקי ולה"ה (על התורה) בהקדמתו, דהמחדש בטובו באורייתא קדישתא, ומעלה פרי
רעיוניו על מזבח הדפוס, זאת תורה העוליה לו במקום קרבן, ויותר מקרבן, וכפר עליו על חטאתו
אשר חטא ונסלח לו. ובפרט זה עתה שבעה עשר נחרכו ביתנו ונשרף היכלנו, אין לך זבח ומנחה
חשובה מהדפסת חידושי, וסימנך (תהלים פרק מ') "שילה וחטאה לא שאלת, או אמרתי הנה באתי
במגילת ספר כתוב עליי". [ועי' מה שכתבו בזה להרב מדרש תלפיות ענף "חידושי תורה" עפ"י
הזה"ק, ובספר אבות הראש ח"ב בהקדמה אות ו', ובפלא יועץ ערך "חידוש", ובספר קרנות
המזבח בהקדמתו, ובספר באר לחי מיימון דף ק"א ע"א ד"ה עולה, ובספר פתח אליהו אילוח דף
י"ט ע"ב ד"ה בזה, ובספר מלכי רבנן בן-נאים בהקדמתו, ובספר סגולות ישראל מע' ס' אות ל',
ובספר קהלת שלמה שטנצל מע' כ' אות ד', ובספר בנין עולם קנייבסקי פרק יב' אות ו', ושאר
אחרונים רבים ועצומים (וכמעט אין לך הקדמה שלא הזכירה בה דברות הרב לב אריה, וכאן בא
לציין רק ספרי דבי רב שמוסיפים נופך מדיליהו)]. והגם כי הדברים נאמרו לענין מאן דחדית
תורה דיליה, מ"ס בודאי הוא הדין והוא הטעם לענין כל גדיב לב אשר מוזילים זהב מכיס להדפסת
הספר, כי בלעדיהם לא ירים איש את ידו לאחוז קן קולמוסא, ואם אין גמיה אין תורה, וגדול
המעשה יותר מן העושה.

(<https://amhasefer.files.wordpress.com/2016/03/d7a2d79c-d79ed796d791d797.jpg>)

תגובה לתגובה: יש להעיר שהמקורות מדברים על מחברי הספרים ואילו העורך מתייחס לאלו המזילים כספם להדפסת ספרים.
חזרנו, אפוא, לשאלה בה אנו עוסקים: מי המקריב ומה קרבנו?

אבישי

2.

כב' מכובדי הרב אבישי שיחי'

קראתי את רשימתך המעניינת, התפלאתי קצת שלא ציין כב' גם לביטוי המופיע בכמה וכמה ספרים כבר כנראה כתוצאה מביטוי
זה והוא "משב"ח הדפוס", לדוגמא ראה ברשומה המעניינת מבית הספרים הלאומי ובכך שמישהו הוסיף שם סימן
קריאה <http://aleph.nli.org.il/nnl/dig/books/bk002066362.html>

(<http://aleph.nli.org.il/nnl/dig/books/bk002066362.html>)

במחשבה שניה חשבתי שאולי ההיפך הוא הנכון שמשב"ח היה משחק מילים מ'ממכבש' הדפוס, ומשם הפך להיות מזבח. כל זה
הוא כמובן תאוריה בעלמא, שעלתה בראשי ברגע זה.

בכבוד רב

שבת שלום ובשורות טובות ישועות ונחמות

י.מ.ר.

תגובה לתגובה:

שלום

יותר ממה שמופיע ברשימתי נמצא בצקלוני. אני משתדל להיות קצר וממוקד. משב"ח הדפוס הופעתו מאוחרת למזבח הדפוס, כך שנראה הסברה שהוא משחק מילים על משקל מזבח. אבישי

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג [בית אריאלה](#), [מזבח הדפוס](#), [ספריית הרמב"ם](#) | [2 Comments](#) »

מנהל תקין... וקצת יותר מזה.

מרץ 10, 2016 מאת [amhasefer](#) |

מנהל תקין